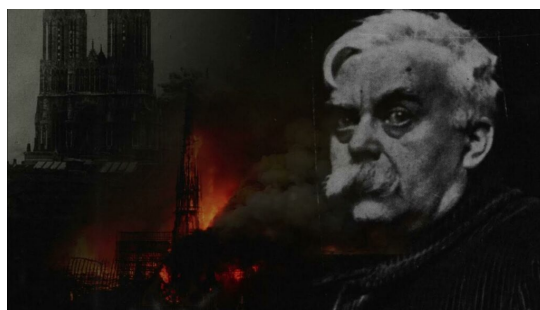

Léon Bloy a jeho význam pre katolíka v kríze (aj na Slovensku)

Branislav Michalka

16. decembra 2023 ✝ Kultúra

Francúzsky spisovateľ, pamfletista a radikálny katolícky popierač moderného sveta Léon Bloy, nemá pravdepodobne na Slovensku príliš mnoho čitateľov. A z tých, čo nazreli do jeho produkcie bude zrejme ešte menej takých, ktorí by k jeho myšlienkam a životnému štýlu pocítili náklonnosť. Je to pochopiteľné, pretože Bloy predstavuje radikálnu reakciu na krízu katolíckeho sveta vnútorného, ako aj moderného sveta, ktorý nás obklopuje. No a sedatívom súčasných katolíkov sa stala uspávanka, že táto kríza vlastne neexistuje. To samozrejme nejde dohromady.

Zdroj: youtube.com

Navyše Bloyov štýl vyjadrovania, jeho profétska zúrivosť, irónia, pohrdanie, povýšená rezignácia, metafyzická škodoradosť z katastrof nepriateľov Cirkvi a ideologických súperov, odmietanie akéhokoľvek „dialógu“ s oponentmi katolicizmu, ostentatívny výsmech z povrchnej frázovitosti uctievačov pokroku, demokracie a rovnosti, pesimizmus, ale aj premrštené vnímanie významu vlastnej osoby, to všetko ho v očiach modernej katolíckej verejnosti diskvalifikuje.

A nie je to preto, žeby v dušiach súčasných katolíkov, pri kontakte s moderným svetom nenastal pohyb podobný Bloyovmu. Aj tu totiž platí to, čo povedal Golo Mann o Ernstovi Jüngerovi: *„To je ten odporný chlap, ktorý sníva moje tajné sny.“*

V skutočnosti je hlavnou príčinou odmietnutia Bloyovho štýlu paralyzujúca vyľakanosť a hypnotický moderný spánok súčasných katolíkov, ktorí sa jednoducho boja byť – netolerantní, zúriví pre vieru, sarkastickí a útoční. Bolo by možno zaujímavé sledovať, ako by vnímali títo katolíci prejav a myslenie takého Danteho, ak by si dali tú námahu a prečítali ho, ktorý v ničom na poli agresívnosti, hnevu a vášnivosti nezaostáva za Bloyom, a pritom je ospevovaný ako základný kameň katolíckej literatúry. A to či už z povinnosti, či snobizmu aj tými katolíkmi, ktorí sa inak vlastne desia všetkého, čo jeho dielo obsahuje.

Ich pochop o katolíckej viere totiž pláva pokojne po hladine sladkého sirupového oceánu, nad ktorým sa klenie dúha v syntetických farbách. Oproti nim plávajú veselé havajské lode nepriateľov kresťanstva, z ktorých sa ozýva radostné brnkanie ukulele. S nimi sú pripravení tancovať a viesť dialóg na ostrove

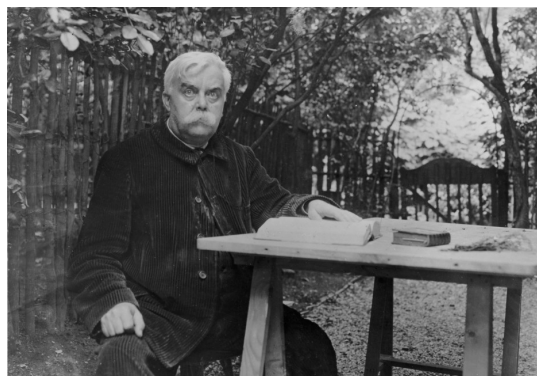
všeludského šťastia, vymieňať si recepty na koláče a dobíjať elektromobily. Všetko, čo rozbíja túto sirupovú idylku, považujú (spolu so svojimi pokrokovými pastiermi) za prácu nečistého. Predstava, žeby práve táto idylka bola prácou nečistého, ako im to ukazuje Bloy, ich desí a okamžite sa idú radšej nalogať ďalšej dávky sirupu, aby spláchli pokušenie netolerancie vnútornou kanalizáciou do veľkej tolerantnej čističky.

Ako potenciálni čitatelia teda zostávajú tí, ktorí si uvedomujú, že Cirkev a teda aj logicky svet, keďže Cirkev je jeho dušou, je v ťažkej kríze, ktorá spočíva v doposiaľ najhromadnejšom odpadnutí od katolíckej viery, aké kedy bolo od založenia Cirkvi pozorované. Do tohto víru sú vtiahnutí všetci katolíci bez výnimky, vrátane najvyšších predstaviteľov Cirkvi.

Význam prvý: Priznanie krízy a odmietnutie lacného optimizmu

Význam Léona Bloy pre súčasných katolíkov v kríze teda spočíva po prvé v tom, že ako jeden z prvých intenzívne vnímal túto krízu v štádiu, keď sa ešte väčšina katolíkov opájala predstavou úspešnej duchovnej reconquisty v podobe neoscholastiky, katolíckeho sociálneho učenia a konverzií významných osobností. Ťažisko ich omylu nespočívalo samozrejme v nejakej chybnosti neoscholastiky či katolíckeho sociálneho učenia. Teória bola v poriadku. Ťažisko ich omylu spočívalo v povrchnom optimizme, viere v úspešnosť kultúrnych „argumentov“ a v podcenení sily pohanstva.

Bloy rozpoznal pod povrchom týchto krátkodobých úspechov, dlhodobý rozklad. Jeho agresívna reakcia na lacných optimistov a sirupoidných katolíkov jeho doby, bola reakciou námorníka na čelnej strane lode, ktorý kričí smerom ku kapitánovi, že sa blíži skalisko, pričom kapitán a jeho dôstojníci sa spokojne usmievajú, ako nám tá loďka pekne pláva.

Zdroj: picryl.com

Význam druhý: Učiteľ katolíckej neznášanlivosti

Tento rozmer Bloyovej spisby je dnes asi pre katolíka, ktorý sa rozhodne priznať si otvorene krízu v Cirkvi najviac inšpirujúci. Po začítaní sa do Bloyových denníkov, ako sú napríklad *Starec z hory*, *Nepredajný*, či *Štyri roky zajatia v Prasačom nad Marnou*, alebo do jeho pamfletov *Obžalovávam sa!* (o Zolovi), *Posledné stĺpy Cirkvi* (o moderných katolíkoch), ovanie ustrašeného a toleranciou paralyzovaného katolíka oslobodzujúci závan poznania, že byť agresívne netolerantným voči ideologickým nepriateľom kresťanstva je: zábavné, utešujúce, povznášajúce a pomáhajúce.

Napriek katastrofálnej situácii Cirkvi a sveta, napriek všetkému pesimizmu, zmocní sa človeka odrazu pocit spolupatričnosti s tými, ktorí sa – neboja, nepúšťajú do gatí pred každým pohanským alebo heretickým tajtrlíkom, krčiac sa v okovách falošnej pokory, a netancujú krčovitý tance dialógu okolo arogantne

vysunutých pohanských sánok.

Aj v čase totálneho úpadku ukázal Bloy každému katolíkovi, že sa môže v náručí katolíckej viery a Cirkvi naďalej cítiť hrdý povýšený nad protikresťanské hemženie tohto sveta. Stačí na to bojovný duch, chudobná domácnosť, jedna stolička, stôl a odhodlanie. Na fotografiách môžeme vidieť Bloya v ošúchanom saku či polovičnom kabáte zapnutom až po krk, pretože boli chvíle, keď nemal košeľu. Jeho rodina na tom nebola sociálne práve najlepšie s otcom, ktorý sa rozhodol písať neuverejniteľné a nezarábajúce texty a odmietajúcim kompromisy.

Ale vedomie, že sú katolíci, skutočne majitelia jedinej a večnej Pravdy (predstava, ktorá zaiste privádza každého liberála do ideologických mdlôb) spolu s ostatnými katolíkmi, že sú si vedomí exkluzívnosti a spásanosnosti tejto Pravdy, a sú za ňu ochotní bojovať a položiť svoj život, toto vedomie zbavené falošných ohľadov, zbavené strachu byť spoločensky neakceptovateľný v serióznych umiernených kruhoch, neustáleho strachu z toho, že náš hnev nad úpadkom Cirkvi a sveta môže stúpiť na otlak nejakej sladkej duši, to vedomie otvára človeku brány k slobode, o akej katolícky liberál nemá ani potuchy.

Bloy nás učí nebáť sa. Nepriateľov, ani zosmiešnenia alebo hanby v sekulárnom svete. A to je druhý význam jeho osoby pre katolíka žijúceho v kríze.

Význam tretí: Výcvik v opustenosti

Bloyova veta z jeho posledného denníka – *Brána pokorných* rámcuje dokonale jeho tretí význam: „*Tvárou v tvár smrti každý zistí, že je na svete vlastne sám.*“

Katolík, ktorý začne radikálne domýšľať svoju vieru v prostredí súčasnej krízy, nakoniec musí počítať s tým, že bude opustený. Musí sa naučiť žiť sám so sebou, s úzkym kruhom rodiny, ani tam však nemusí nájsť príliš pochopenia. Bloyova literárna činnosť a zúrivosť jeho pamfletov okolo neho vytvorili kráter, do ktorého sa nikomu príliš nechcelo.

Často sú uvádzané mená známych konvertitov, ako napríklad Jacques Maritain a jeho manželka Raisa, ktorých Bloy priviedol k viere. Tí samozrejme v jeho starobe predstavovali satisfakciu, z ktorej mal radosť niekedy až detinskú a ktorú zrejme preceňoval v prirodzenej ľudskej slabosti túžiacej predsa len po uznaní sveta a blízkych, avšak nikto z jeho priateľov a ctiteľov ho v radikálnom uchopení skutočnosti neplánoval príliš nasledovať. Okrem českého vydavateľa a spisovateľa Josefa Floriana samozrejme, ktorý Bloya čo do odhodlania a úprimnosti snahy angažovať sa v katastrofách rozhodne prekonal.

V každom prípade, stav osamelosti a opustenosti je základný údel Bloyovho života, ktorý na nás dýchne z celého jeho diela. To nám preto môže poslúžiť ako návod k cvičeniu v opustenosti. Potrebujeme tento výcvik, pretože slučka sveta sa momentálne okolo každého katolíka sťahuje stále viac a viac a je len na ňom, či sa dokáže uspokojiť s úzkym priestorom svojej existencie, na ktorom bude vládnuť ako suverén, alebo si napohľad rozšíri svoj priestor za cenu kompromisov so svetom.

A opäť: v tejto opustenosti nás učí takému vznešenému, hrdému a vysokému ponímaniu pokladu katolíckej viery, že sa vďaka tomu takýto novodobý duchovný Robinson cíti byť obklopený vo svojej osamelosti na ostrove nielen súručenstvom veľkolepých postáv Cirkvi, ale aj vedomím vznešenosti ovzdušia Absolútna, ktoré ho obklopuje a rámcuje jeho samotu.

Bloy nás vo svojom diele môže inšpirovať, ako niesť túto samotu so vztýčenou hlavou voči svetu, a so sklonenou pred Bohom. To je tretí význam diela Léona Bloya pre katolíka v kríze.

Zdroj: youtube.com

Ako sa z Bloya nezbláznit

Je samozrejme zbytočné zamlčovať Bloyove slabosti, alebo si ho zbytočne idealizovať. To sa deje dvadsaťročným nadšencom, ktorí Bloya objavajú a nekriticky ho hltajú. Človek však má dvadsať rokov len raz v živote. Je len otázkou času, kedy si metódu – posudzovať veci a ľudí z hľadiska Absolútna, ktorú videl a učil sa jej práve u Bloya, aplikuje aj na Bloya samotného.

Na povrch potom vyplávajú dovtedy potláčané smiešnosti Bloyovho prehnaného ponímania úlohy Francúzska v dejinách Cirkvi aj sveta, pozostatky jeho bohémskej literárskej sebareprezentácie, sklzávajúcej do sentimentálneho a teatrálného zveličovania vlastného utrpenia a biedy, či literárna závistlivá hašterivosť kaviarenskeho vysedávača voči spisovateľskej konkurencii, bežný to prejav umeleckého mikrosvetu, nekorenšponujúci však v jeho osobe príliš s vlastnou deklarovanou predurčenosťou proroka vznášajúceho sa v Absolútne.

Účelom čítania Bloyovho diela by preto nemalo byť uctievanie každého jeho slova, a už vôbec nie uctievanie v zmysle nejakej súkromnej hagiografie. Účelom je rozpoznanie v jeho údele archetypu údela katolíka, ktorý sa radikálne vzoprel kríze, odmietol ju s hnevom, odhodlaním a štýlom, ktorý k spravodlivému hnevu katolíka za vieru náležal po stáročia, a to aj za cenu osobného a rodinného strádania.

Bloyovo dielo je pre slovenského katolíka ľahko dostupné. Postaral sa o to jeho český nasledovník Josef Florian, ktorý preložil do češtiny v nadšení spočiatku nekritikom, neskôr utlmenom, ale stále planúcom, takmer celé jeho dielo. V ňom môžeme sledovať Bloyovu životnú púť od mladého bohéma a účastníka prusko-francúzskej vojny roku 1870, až po apokalyptického komentátora prvého svetového vojnového konfliktu. Jediným dielom preloženým do slovenčiny, je román Chudobná žena, ktorý vyšiel počas vojny v 40. rokoch 20. storočia.

Niektoré Florianove preklady sú digitalizované na stránke *Libri nostri catholici*, mnohé z jeho diel sa dajú zakúpiť v českých antikvariátoch – drahšie, pretože sa tam posudzuje aj ich bibliofilská hodnota, ale niekedy aj v slovenských – lacnejšie, keďže povedomie o skutočnej hodnote Florianových tlačí je nízke.

Pravdepodobnosť, žeby tomu bolo v dohľadnej dobe inak, a to tak s ohľadom k autorovi ako aj k vydavateľovi, je takmer nulová.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/leon-bloy-a-jeho-vyznam-pre-katolika-v-krize-aj-na-slovensku/>